

آشنایی با لجستیک اقتصادی

تألیف:

علی عباسی رانی

عیسی نخعی کمال آبادی

حمید فرورش

انتشارات دانشگاه کردستان

۱۳۹۸

عباسی رائی، علی، ۱۳۶۰ -	سرشناسه
آشنایی با لجستیک اقتضایی / تالیف علی عباسی رائی، عیسی نخعی کمال آبادی، حمید فرورش	عنوان و نام پدیدآور
سنندج: دانشگاه کردستان، انتشارات، ۱۳۹۷.	مشخصات نشر
۲۴۰ ص: مصور، جدول، نمودار.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۲۲-۹۹۶۸۰-۶-۲	شابک
فیپا	وضعیت فهرست نویسی
آماد و پشتیبانی	موضوع
Logistics	موضوع
نخعی کمال آبادی، عیسی ۱۳۳۴ -	شناسه افزوده
فرورش، حمید، ۱۳۵۸ -	شناسه افزوده
دانشگاه کردستان	شناسه افزوده
قلندری، همت مراد	شناسه افزوده
U۱۶۸/ع۲۱۵ ۱۳۹۷	رده بندی کتبی
۳۵۵/۴۱۱	رده بندی دیوید
۵۵۵۶۴	شماره کتابشناسی ملی

انتشارات دانشگاه کردستان

نام کتاب: آشنایی با لجستیک اقتضایی

مؤلفین: علی عباسی رائی، عیسی نخعی کمال آبادی، حمید فرورش

صفحه آرای و طراحی جلد: شرکت بوستان کتاب کاوه

تعداد صفحات: ۲۴۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۶۸۰-۶-۲

چاپ: نگارش

سال انتشار: ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

ناشر: انتشارات دانشگاه کردستان - سنندج، خیابان پاسداران،

دانشگاه کردستان، تلفن: ۰۸۷-۲۳۶۲۴۰۰۸، نمابر: ۲۳۶۲۴۰۰۱

www.uok.ac.ir/press

press@uok.ac.ir

تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

فصل اول

کلیات و تعاریف لجستیک

۵	مقدمه	۱-۱
۵	واژه‌شناسی لجستیک	۲-۱
۸	بررسی مفهوم لجستیک در منابع مختلف	۳-۱
۱۰	تعریف لجستیک	۴-۱
۱۱	اجزای اصلی لجستیک	۵-۱
۱۲	رابطه لجستیک با زنجیره تأمین	۶-۱
۱۳	لجستیک از نظر منطقه و زمان	۷-۱
۱۵	مؤلفه‌های اصلی لجستیک	۸-۱
۱۵	سایر ویژگی‌های لجستیک	۹-۱
۱۵	۱-۹-۱ لجستیک به عنوان سیستمی پیچیده	
۱۶	۲-۹-۱ لجستیک به عنوان علم	
۱۷	۳-۹-۱ لجستیک به عنوان هنر	
۱۷	۴-۹-۱ لجستیک به عنوان سازمان	
۱۸	نقش و جایگاه لجستیک در سازمان‌ها	۱۰-۱
۱۹	مدیریت لجستیک	۱۱-۱
۲۱	تقسیم‌بندی فعالیت‌های لجستیکی از نظر ماهیت	۱۲-۱
۲۱	۱-۱۲-۱ فعالیت‌های لجستیکی پایا	
۲۱	۲-۱۲-۱ فعالیت‌های لجستیکی اقتضایی	

فصل دوم

معرفی لجستیک اقتضایی و برخی از مصادیق آن

۲۶	مقدمه	۱-۲
۲۶	لجستیک اقتضایی	۲-۲
۲۶	۱-۲-۲ معنی واژه اقتضایی (ادھوک)	

۲۷	۲-۲-۲ تعریف لجستیک اقتضایی
۲۷	۳-۲ دامنه‌ی لجستیک اقتضایی
۲۷	۱-۳-۲ فعالیت‌های لجستیک اقتضایی با توجه به ماهیت آن‌ها
۲۸	۲-۳-۲ انواع فعالیت‌های لجستیک اقتضایی با توجه به نوع فعالیتها
۲۹	۴-۲ جایگاه لجستیک اقتضایی در سیستم لجستیک
۲۹	۵-۲ نمونه‌هایی از لجستیک اقتضایی
۲۹	۱-۵-۲ لجستیک بحران (لجستیک اضطراری)
۳۰	۲-۵-۲ لجستیک رزمایشهای نظامی
۳۲	۳-۵-۲ لجستیک مراسمات ملی و مذهبی
۳۵	۴-۵-۲ لجستیک برگزاری بازی‌های المپیک و جام جهانی فوتبال
۳۵	۵-۵-۲ لجستیک نمایشگاههای فصلی

فصل سوم لجستیک اضطراری

۴۲	۱-۳ مقدمه
۴۲	۲-۳ مخاطره‌ها، بخشی از مدیریت طبیعی
۴۲	۱-۲-۳ مخاطره‌های طبیعی غیرقابل اجتناب و فناپذیر
۴۳	۲-۲-۳ «تعادل دینامیک» کوهی زمین
۴۳	۳-۲-۳ انواع مخاطرات طبیعی
۴۴	۴-۲-۳ روند افزایشی مخاطرات طبیعی
۴۵	۵-۲-۳ مخاطرات انسان‌ساخت
۴۵	۳-۳ مقایسه مخاطرات و بحران‌ها
۴۶	۱-۳-۳ تعریف بحران
۴۶	۲-۳-۳ برخورد مخاطره‌ی طبیعی با محیط‌زیست انسانی
۴۶	۳-۳-۳ دلایل افزایش بحران‌های طبیعی
۴۷	۴-۳ خسارات متعدد ناشی از بحران
۴۷	۵-۳ پیشگیری از بحران و آمادگی در برابر آن
۴۷	۱-۵-۳ اقداماتی برای پیشگیری از بحران
۴۸	۲-۵-۳ چرخه‌ی مدیریت بحران
۵۰	۱-۲-۵-۳ آمادگی
۵۱	۲-۲-۵-۳ پیشگیری

۵۳	استراتژی پیشگیرانه	۶-۳
۵۳	۱-۶-۳ استراتژی‌های پیشگیرانه برای بحران‌های طبیعی	
۵۴	۲-۶-۳ استراتژی‌های پیشگیرانه برای مخاطرات انسان‌ساخت	
۵۵	۷-۳ مقابله با چالش‌ها در بحران	
۵۵	۱-۷-۳ چالش «تصمیم‌گیری» در بحران	
۵۷	۱-۱-۷-۳ غلبه بر خطاهای تصمیم‌گیری	
۵۸	۲-۷-۳ چالش حمل‌ونقل	
۵۸	۱-۲-۷-۳ مقابله با چالش‌های حمل‌ونقل	
۵۹	۳-۷-۳ چالش‌های سیاسی	
۶۰	۱-۳-۷-۳ غلبه بر چالش‌های سیاسی	
۶۱	۴-۷-۳ «قشار خاص»	
۶۲	۸-۳ سیستم مدیریت بحران	
۶۴	۹-۳ لجستیک اضطراری و چالش‌های آن	
۶۶	۱۰-۳ هفت اصل مدیریت استیک بحران	
۶۸	۱۱-۳ تفاوت لجستیک اضطراری با استیک تجاری	
۶۹	۱۲-۳ شاخصه‌های لجستیک اضطراری	
۷۵	۱۳-۳ اجزاء سیستم لجستیک بحران	

فصل چهارم

لجستیک نظامی - دفاع

۸۵	مقدمه	۱-۴
۸۵	لجستیک و جنگ	۲-۴
۸۶	سیستم نظامی و چرخه عمر	۳-۴
۸۹	لجستیک نظامی و اهمیت آن	۴-۴
۹۰	فرآیند لجستیک در سیستم‌های نظامی	۵-۴
۹۰	تحلیل لجستیک نظامی	۶-۴
۹۳	۱-۶-۴ اجرای لجستیک نظامی	
۹۴	۲-۶-۴ فرآیندها و فعالیت‌های لجستیک نظامی	
۱۰۵	۳-۶-۴ ورودی‌ها و خروجی‌های لجستیک نظامی	

۱۰۶	 محیط لجستیک نظامی	۴-۴-۴
۱۰۷	 شناخت ویژگی‌های لجستیک نظامی	۴-۷
۱۰۸	 ۱-۷-۴ ویژگی‌های مربوط به مصرف‌کنندگان و کاربران	
۱۰۹	 ۲-۷-۴ ویژگی‌های عملیاتی و کارکردی لجستیک	
۱۰۹	 ۳-۷-۴ ویژگی‌های ساختاری لجستیک نظامی	
۱۰۹	 ۴-۷-۴ فرماندهی و کنترل در لجستیک	
۱۱۰	 ۵-۷-۴ انعطاف‌پذیری در لجستیک نظامی	
۱۱۱	 ۶-۷-۴ کارآمدی و کارایی در لجستیک	
۱۱۳	 ۷-۷-۴ سرعت عمل در لجستیک	
۱۱۴	 ۸-۷-۴ واکنش‌پذیری در لجستیک	
۱۱۶	 ۹-۷-۴ استمرار پشتیبانی لجستیکی	
۱۱۶	 ۱۰-۷-۴ صرفه‌ی اقتصادی لجستیک	
۱۱۷	 ۱۱-۷-۴ سیستم لجستیک	
۱۱۷	 ۱۲-۷-۴ رهبری در لجستیک	
۱۱۸	 سطوح مدیریت لجستیک نظامی	۴-۸
۱۲۳	 لجستیک و عملیات نظامی	۴-۹
۱۲۵	 حمل‌ونقل در لجستیک نظامی	۴-۱۰
۱۲۵	 جایگاه حمل‌ونقل در لجستیک نظامی	۴-۱۱
۱۲۷	 ۱-۱۱-۴ تفاوت‌های حمل‌ونقل در لجستیک نظامی	
۱۳۰	 اهمیت انبارداری و مدیریت کالا در سیستم نظامی	۴-۱۲
۱۳۵	 لجستیک اضطراری در واحدهای نظامی	۴-۱۳
۱۳۶	 ۱-۱۳-۴ بعد انسانی	
۱۳۶	 ۲-۱۳-۴ خشونت و خطر	
۱۳۶	 ۳-۱۳-۴ اصطکاک	
۱۳۷	 ۴-۱۳-۴ عدم قطعیت	
۱۳۷	 ۵-۱۳-۴ سیالیت	
۱۳۸	 ۶-۱۳-۴ بی‌نظمی	
۱۳۸	 آینده و چالش‌های پیش روی لجستیک نظامی	۴-۱۴

فصل پنجم
لجستیک اقتضایی واحدهای نظامی
(لجستیک رزمایش)

۱۴۶.....	مقدمه	۱-۵
۱۴۶.....	تمرینهای نظامی و انواع آنها	۲-۵
۱۴۷.....	تعریف رزمایش	۳-۵
۱۴۸.....	اهداف رزمایش نظامی	۴-۵
۱۴۹.....	اصطلاحات نظامی مرتبط با رزمایش	۵-۵
۱۴۹.....	چرا لجستیک برگزاری رزمایش، اقتضایی است؟	۵-۵
۱۴۹.....	احل بر روی یک رزمایش	۷-۵
۱۵۰.....	مزایای انجام رزمایش	۸-۵
۱۵۱.....	فرآیند برگزاری رزمایش نظامی	۹-۵
۱۵۲.....	انواع رزمایش یا تمرین تاکتیکی	۱۰-۵
۱۵۳.....	عوامل مهم در اجرای یک رزمایش	۱۱-۵
۱۵۵.....	وظایف عناصر درگیر در یک رزمایش تک تیمی (تیم)	۱۲-۵
۱۵۷.....	تشریح مراحل مدیریت رزمایش	۱۳-۵
۱۶۰.....	انتخاب افراد تیم هدایت کننده رزمایش	۱۴-۵
۱۶۱.....	تعیین مراحل کنترل رزمایش	۱۵-۵
۱۶۱.....	اجرای رزمایش	۱۶-۵
۱۶۲.....	۱-۱۶-۵ پایان رزمایش	۱۶-۵
۱۶۲.....	مدیریت لجستیک رزمایش	۱۷-۵

فصل ششم
لجستیک تجاری

۱۶۸.....	مقدمه	۱-۶
۱۶۹.....	تعریف لجستیک تجاری	۲-۶

۱۶۹.....	اهمیت اقتصادی لجستیک	۳-۶
۱۷۰.....	شکل‌گیری و توسعه‌ی مفهوم لجستیک در سیستم‌های صنعتی و تجاری	۴-۶
۱۷۰.....	فرآیندهای لجستیک تجاری	۵-۶
۱۷۲.....	لجستیک و حمل‌ونقل در جهان	۶-۶
۱۷۲.....	۱-۶-۶ هزینه حمل‌ونقل و مدیریت بهینه جابه‌جایی کالا در لجستیک	
۱۷۳.....	۲-۶-۶ انواع هزینه‌های حمل‌ونقل	
۱۷۵.....	۳-۶-۶ لجستیک و حمل‌ونقل در ایران	
۱۷۶.....	نقش حمل‌ونقل و لجستیک در تجارت خارجی	۷-۶
۱۷۸.....	مدیریت لجستیک تجاری	۸-۶
۱۸۱.....	مقایسه لجستیک تجاری با لجستیک نظامی	۹-۶
۱۸۴.....	فعلی لجستیکی اقتصادی در حوزه‌ی صنعت و بازرگانی	۱۰-۶

فصل هفتم

آینده‌ی لجستیک

لجستیک دیجیتال

۱۹۰.....	مقدمه	۱-۷
۱۹۱.....	حرکت به سمت لجستیک چابک	۲-۷
۱۹۳.....	برونسپاری فعالیت‌های لجستیکی به شرکتهای لجستیک (3PL) ۳-۷	
۱۹۴.....	توسعه لجستیک الکترونیکی و ظهور سیستمهای برهم‌زننده ۴-۷	
۱۹۶.....	مروری بر انقلاب صنعتی چهارم و شاخصه‌های آن ۵-۷	
۱۹۸.....	تأثیرات انقلاب صنعتی چهارم بر کسب‌وکارها و لجستیک ۶-۷	
۲۰۱.....	۱-۶-۷ اینترنت اشیاء/اینترنت چیزها ۱-۶-۷	
۲۰۲.....	۲-۶-۷ پرینتر ۳ بعدی ۲-۶-۷	
۲۰۴.....	۳-۶-۷ خودروهای بدون راننده ۳-۶-۷	
۲۰۴.....	۴-۶-۷ شهرهای هوشمند ۴-۶-۷	
۲۰۵.....	۵-۶-۷ داده‌های کلان برای تصمیمات ۵-۶-۷	
۲۰۶.....	۶-۶-۷ رویاتیک و خدمات ۶-۶-۷	
۲۰۶.....	۷-۶-۷ اقتصاد اشتراکی ۷-۶-۷	
۲۰۸.....	۸-۶-۷ یک ابرکامپیوتر در جیب شما ۸-۶-۷	

- ۲۰۸ زنجیره بلوکی ۹-۶-۷
- ۲۰۹ استفاده از پهناد برای ارسال سفارش مشتریان ۱۰-۶-۷
- ۲۱۰ هایپرلوپ ۱۱-۶-۷
- ۲۱۱ سایر نوآوریهای غیر قابل پیشبینی ۱۲-۶-۷
- ۲۱۲ زنجیره تأمین دیجیتال ۷-۷
- ۲۱۸ منابع:

www.ketab.ir

پیشگفتار مؤلفین:

موضوع لجستیک همانند بسیاری از مفاهیم علمی دیگر، از جنگ‌ها و ارتش‌ها آغاز گردید و با رشد صنعت و بازرگانی وارد این حوزه گردید. امروزه وقتی صحبت از لجستیک به میان می‌آید، معنای عام آن یعنی لجستیک تجاری مدنظر است. اما علاوه بر مفهوم لجستیک تجاری که هدف اصلی فعالیت‌های آن کاهش هزینه‌های تجاری و افزایش سود بنگاه‌های اقتصادی است، فعالیت‌های لجستیکی دیگری نیز وجود دارند که هدف اصلی آن‌ها لزوماً دستیابی به سود بیشتر نیست. کسانی که با موضوع لجستیک سروکار داشته یا پژوهشگرانی که در حوزه لجستیک پژوهش کنند، رازدهایی مانند لجستیک اضطراری^۱، لجستیک بحران^۲، لجستیک امداد^۳، لجستیک بشردوستانه^۴، لجستیک دفاعی^۵ برای آن‌ها بسیار آشنا به نظر می‌رسند. فعالیت‌های لجستیکی در حوزه ای فوق‌الذکر در زمره فعالیت‌هایی هستند که هدف نهایی آن‌ها کسب سود نیست.

نکته مهم دیگر این‌که فعالیت‌های لجستیکی سازمان‌ها، یا فعالیت‌هایی هستند که به‌صورت ثابت و منظم و در قالب ررش جاری می‌شوند یا فعالیت‌هایی هستند که به اقتضای زمان و یا مکان مشخصی صورت گرفته و پس از اتمام آن فعالیت اقتضایی به پایان می‌رسند. در این کتاب برای نخستین بار این سوالات در فعالیت از هم تفکیک شده‌اند. دسته نخست فعالیت‌های لجستیکی را «لجستیک پایا» نامیدیم و دسته دوم فعالیت‌ها را «لجستیک اقتضایی» نام‌گذاری نمودیم.

میزان پایا بودن یا اقتضایی بودن فعالیت‌های لجستیکی از سازمانی به سازمان دیگر می‌تواند متفاوت باشد. به‌عنوان مثال در برخی سازمان‌ها مثل سازمان‌های نظامی میزان فعالیت‌های لجستیک اقتضایی بیشتر از فعالیت‌های لجستیکی پایا است و در سازمان‌های صنعتی و بازرگانی میزان فعالیت‌های لجستیکی پایا بیش از فعالیت‌های لجستیک اقتضایی است.

در این کتاب، ابتدا مفاهیم پایه‌ای لجستیک و سیر پیدایش و تکامل لجستیک در فصل اول ارائه می‌گردد. در فصل دوم، موضوع لجستیک اقتضایی تبیین و تشریح می‌شود. در فصل سوم، لجستیک اضطراری به‌عنوان نمونه بارزی از لجستیک اقتضایی تشریح می‌شود. در فصل

^۱ Emergency Logistics

^۲ Crisis Logistics

^۳ Relief Logistics

^۴ Humanitarian Logistics

^۵ Defence Logistics

چهارم، لجستیک بخش دفاعی و نظامی به عنوان نمونه‌ای دیگر از لجستیک اقتضایی تشریح می‌شود. در فصل پنجم، لجستیک رزمایش‌های نظامی به عنوان مهم‌ترین فعالیت اقتضایی یگان‌های نظامی تشریح می‌شود. در فصل ششم، لجستیک تجاری معرفی و به فعالیت‌های اقتضایی موجود در آن اشاره می‌شود و بالاخره در فصل هفتم مطالبی در خصوص آینده لجستیک، انقلاب صنعتی چهارم و لجستیک دیجیتال تشریح می‌گردد.

این کتاب می‌تواند برای طیف متنوعی از مخاطبان مورد استفاده قرار گیرد. از جمله: دانشجویان شاغل به تحصیل در رشته‌های لجستیک و زنجیره‌ی تأمین، مهندسی صنایع و زیرشاخه‌های مرتبط با آن، رشته مدیریت دفاعی، علوم دفاعی و ... پژوهشگران و علاقه‌مندان به مباحث لجستیک، مدیریت بحران و مسائل نظامی- دفاعی، سازمان‌های دست‌اندرکار مدیریت بحران، بالاخره دانش‌آموختگان کالج‌های نظامی و فرماندهان و افسران نظامی.

بدان امید یمنکه این کتاب بتواند مورد استفاده اساتید، دانشجویان و پژوهشگران قرار گیرد. از مخاطبان ارجمند حواشی مندرج است نقاط ضعف کتاب، پیشنهادهای و انتقادات خود را از طریق ایمیل‌های زیر با مؤلفان در میان گذاشته تا در چاپ‌های بعدی لحاظ گردد.

Abbasiali60@gmail.com

عباسی‌رانی

Nakhai.Isa@gmail.com

عسکری کمال‌آبادی

farvareh@uok.ac.ir

حمید فرورش